

ingen gold, het
ke goederen en
predikanten te
stond de Over-
e matigke ze
stedelijke ma-
u hebben.
die afhankelijk-
ing van de Kerk
n de kosten van
is- en verblijf-
aaltijden tijds
ding van depu-
de Overheid.
ok, dat de Over-
l wilde worden,
nkam en daar-
recht had. Of
1618 en 1619
onden was de
n miljoen gekost
en de hoogte
en althans niet
en, maar in elk
n voor de ker-
ker aanzienlijk
toe te zien had
s Kerken daar-
tynaten. Vandaar
ynonale samen-
de Overheid
de Overheid
dat volgde met
oclele afhanke-
keerde. En ook
Overheid daar-
nacht over het
Een Generale
iet eens meer
rheid weigerde
de kosten niet
ben gedaan? En
omme provin-
zoo goed als
meer gehouden,
wilde. En al
en de Overheid
s minder belet,
at ze de koor-
tield, een schier
littieke commis-
sionneer voor wat
ld worden, en
n den baas.
nde bewijs, dat
Kerk door de
akere schaduw
vaderen hangt,
van de finan-
rke, dan wijzen
en Synode was,
erheid niets te
ijls vergaderen
de nooit door
d bijgewoond;
el in de lucht,
zonder verlof
aankwam, was
de enige,
d niet betaald
heid niets be-
rie niet duide-
eholen.
en door onder-
loorn postmerk
EMAN,
ningmeester.
toegen. Zwolle.
reeds in 1906
van den heer
luser nog niet
tandacht op te
chrijven. Over
jael allerminst
shen, was ik
, maar sedert
wekt het mijn
sche periodiek
sche vertoogen
t heeft geves-
aat is het nog
uizen kring
te te vragen.
s, zullen zich
en er kennis
en en er de
kennismaking
rk des heeren
des, die men
a verder niet
blij, dat het
der mee kunt
een van die
ze blijvende
dan weer op-
n Leser aan-
n vereenigen
ogen." n Een voor-
us, die geen
rmeerderden
ur met niet-
en, waarom
is, zijn ver-
e historie en
als calvinis-
handelingen
op den
en, bewijzen
meerde be-
emde gebie-
versterke en
ts voor het
orie en Let-

teren," zoo zegt de geschiedschrijver, en het
wil mij voorkomen, dat hij met dit zijn boek
dezen zijn wensch bij vele zijner lezers zal zien
berikt.

De inhoud van dit boek bestaat uit twee
deelen.

Het eerste deel geeft acht opstellen en wel:
*Humor; de strijd om het Wilhelmus; van een
opgevoelde Calumnies en verdichte Lagen;
Nicolaas Beets; Historie en Fictie; een valsche
Munt; van 't Straatgevoel; van Jeugd en
Jongelingschap.*

Het tweede deel geeft drie opstellen en wel:
Jacob Cats; Constantijn Huygens; Willem Bilderdijk.

Voorts is het werk versierd met de drie por-
tretten van deze vaderlandsche schrijvers en
eindeel in een "Aanhangsel" nog verrijkt met
twee brieven van Cats, "voor enkele jaren te
Middelharis uit familie-papieren te voorschijn
gekomen," te goed om in vergetelheid te blij-
ven sluiten." zooals de heer POSTMUS het
in het voorwoord bevestigd op p. 483 zegt.

De lezer heeft reeds bespreekt, dat de eerste
helft van het boek een zeer bonte kleur heeft
van heterogene onderwerpen vormt. Toch zit er
meer eenheid in, dan men oppervlakkig zou
vermoeden. Zonder men het eerste opstel uit,
dan beweegt de geschiedschrijver zich hier op
de gebieden der historie en der letteren, en ligt
de hogere eenheid in het gereformeerde beginsel,
dat hem hier richtsoort van beoordeeling is.

Met dit al zou ik het opstel over *Humor*,
waarin geweten wordt op "een tekst in *Humor*
in onte nieuwe en nieuwe literatuur,"
waarin de schrijver toont op de hoogte te zijn
van de rijke literatuur over dit onderwerp; en
hij waarin zoo vele geestige en rake dingen
zegt, niet gaarne missen.

In dat over "de strijd om het Wilhelmus" is
POSTMUS, die reeds in 1900, bij J. H. KOK te
Kampen, zijn *HET WILHELMUS* in het licht gaf,
in zijn kracht. Men weet, hoe juist naar aan-
leiding van deze studie een breedte literatuur over
dit onderwerp verscheen. Welnu, in "den strijd
om het W." is dan ook de geleerde die detail
studie gemaakt heeft, en dus zijn onderwerp
volkomen beheerscht, aan het woord. Wie over
de betrouwbaarheid der Valerius wijst; het auteur-
schap der woorden; de betekenis van het W.
als volkslied inlichtingen verlangt, kan hier
terecht.

Het derde stuk gaat over: (de) *opgevoelde
Calumnies en verdichte Lagen* waaraan de
broeder HUIJZICH tegenover Dr. TROLAND
had schuldig gemaakt en waarvan VONDEL zoo
gretig gebruik had gemaakt toen hij kwaadaar-
dig op den Amsterdamschen predikant dichtte:

Omdat de Rynsche muskadel
Met al het myver nat
Van 't Heydelbergche vat
Trekt in zijn neus...

De verschijning van BEETS' Laatste Bandel,
"Nog eens Winterloof" en "Dennenaalden," en
die van de ook door POSTMUS als belangrijk
voortreffelijk geprezen, biographie van P. D.
CHAMPELLE DE LA SAUSAYE van Nicolaas Beets,
gaven onzen auteur zijn vierde, hoogst lesens-
waardig opstel in de pen. Lezenswaardig ook
voor de kennis van de verhouding van BEETS
tot Da Costa en GROEN.

Ook hier trof mij o.m. naar aanleiding van
het: "Bij Groen's open groete geen lied", op
p. 79, de niet ongeestige en zeer rake opmerking
van POSTMUS op de volgende bladzijde: "Oas
deest ook dit doen door laten niets. De 'Muse
van Beets' wilde wellicht becheidenheid de Muse
der Historie te gelegener tijd het woord geven,
of laten...?"

Historie en Fictie is een verhandeling over
wat men onder dezen titel niet zoo dadelijk
vermoedt, den bekenden roman van Lodewijk
Mulder: *Jan Faasen* waarvan, na bijna veertig
jaren, nog in 1904 een zevende druk verscheen,
en over den historischen roman in het algemeen.
Het gaat er over "wanneer de phantasie zich
in dienst stelt der historie. Als *historie en fictie*
in bond trachten te treden; wanneer wat men
noemt "de historische roman" ontstaat" (p. 83).

Dit is een vertoog waarvan ik de lezing en
bestudeering inzonderheid aan schrijvers en
schrijvers van historische romans en novellen
onder ons bijzonder kan aanbevelen.

Nog minder dan bij dit opstel verstraft de
titel van het volgende: *Een valsche munt* is
zijn inhoud. De inhoud is een, mijns inziens,
welgekluit betoog tegenover Dr. C. B. HUYKEMA,
dat JAN LUYKEN, in zijn tweede periode, op
geestelijk gebied een valsche munt zou zijn
gewest. Dat hij, onder den schijn van christe-
lijke mystiek, in zijn hart een Spinozist geweest
is.

Met 't *Straatgevoel* breekt Postmus een lans
voor een goed volkslied. "Een waarachtig reli-
gieus volk zal een ook op straat zingend en
goed zingend volk zijn," p. 118.

Met *Over Jeugd en Jongelingschap*, zijn wij
weer op geheel ander terrein. Onder dezen
titel brengt de auteur zes opstellen onder
van niet geringe pedagogische waarde. Wat
hij daarin zegt over kinderlectuur, over het
"neutrale" onderwijs in de vaderlandsche ge-
schiedenis, in de literatuurgeschiedenis en over
nog veel meer, zijn aanbevelen aan mannen van
het vak; ook aan onze christelijke onderwijzers.

Het tweede deel der *Calumnies en verdichte
lagen*, zooals ik reeds opmerkte, monoographeert
over Cats, Huygens en Bilderdijk. Ook hierin
toont de litterator POSTMUS zich volkomen
op de hoogte van de onderwerpen, die hij be-
handelt.

Het opstel over *Cats*, den lang miskende,
maar nu weer gerehabiliteerde; over "den gere-
formeerden volksdichter bij uitnemendheid," die
wist op muziek te zetten de woorden zonder
lied — om een bekend zeggen te variëren —
die de Calvinistische schare zich toch als een
hymne bewast was; — brengt u op de hoogte
van al wat in den jongsten tijd over dezen dichter
is geschreven; zal veel wat in sommige be-
schouwingen over hem verkeerd en verouderd
is kunnen wijzen en vernag in de lezing zijner
werken weer lust te doen krijgen.

Een eenselfde beheersching van zijn stof toont
POSTMUS ook in zijn studie over CHRISTIAAN
HUYGENS, al merkt ge ook, dat deze calvinis-
tische dichter hem minder sympathiek is dan
de volksdichter Cats.

En eindelijk het opstel over *Bilderdijk*. Het
is maar: *Eene inleiding*, want het eindigt bij
Bilderdijk's in ballingschap gaen. Maar dit
fragment van de biographie is met zoveel zorg
en liefde bewerkt, dat hij met *Postmus* haakt
naar de vervulling van zijn wensch, dat het hem
nog eens gegeven mag worden "te contesteren
ten voeten uit, den *unus vir*; den grooten een-
zame, "le solitaire", dien we liefhebben met
zoo groote liefde, omdat *Winkler* aller bij hem
begint de herleving van land en volk" (p. 482).

De beoefenaar van de Nederlandsche letter-
kunde zal deze drie opstellen over Cats, Huygens
en Bilderdijk niet dan zonder eigen schade
ongelezen laten.

Ook buiten onzen kring vonden de *Calvinis-
tische Vertoogen*, niettegenstaande POSTMUS, al is
hij ook allerminst partijdig, op iedere bladzijde
toont van welken geest hij is, hooge waardeering.
Natuurlijk is in onzen kring en om de superi-
oriteit van het werk en om de congenialiteit
van het begisfel de waardeering dubbel.

Vereenigingsleven.

LERWICK EN BALTASOUND.

II.

In aansluiting aan ons vorig artikel, laten we
hier een en ander volgen van wat Dr. K. van
der Wal, van Hullegom, in het verslag van zijn
wedervaren vertelt.

Hij begaf zich den laatsten Woensdag van
Meimaand over Vlissingen en Queensboro naar
Londen, waar hij enkele dagen verbleef, om
des Zaterdag 1 Juni met de North Western
naar Edinburgh te gaan, waar hij volgens
afpraak zijn mede-arbeider, Dr. Datuma, zou
ontmoeten, hetwelk des Dinsdagsavonds ge-
schiedde.

Zij brachten den nacht in Edinburgh door,
om den volgende dag naar Aberdeen te reizen,
vanwaar zij, na nog één nacht toevest,
Donderdag middag met de boot "St. Gillen" naar
de Schotlandseilanden afvoeren. Als gewoonlijk
was de boot stampvol met passagiers, die om
verschillend redenen zich naar Lerwick be-
gaven; verreweg de meesten omdat ze op de een
of andere manier bij de haringvisserij betrokken
waren.

De vaart naar Lerwick geschiedde aanvan-
kelijk bij het prachtigste weer; maar een dikke
nevel, die veroorzaakte dat men eenige meesters
van zich af niets zien kon, en dat de misthoorn
voortdurend moest werken, maakte het laatste
deel der reis, in een streek waar honderden
booten verscheen, min behagelijk. Echter werd
zonder ongemak Lerwick bereikt, waar de
beide predikanten op hartelijke wijze ontvangen
werden.

Alles ging tot daar toe voorspoedig. Maar 't
gebeurt zoo dikwerf in het leven, dat wat
zoo voorspoedig begint op teleurstelling uitloopt.
Want het bleek weldra, dat de beide mannen
een werk te vroeg waren, daar niet voor het
laatst der volgende week een deel der visschers
vloot in de haven kon worden verwacht. Het
spreek vanzelf, dat zij den tijd, die verloop-
moest, voor hun eigenlijke werk kon beginnen,
niet nutteloos lieten voorbijgaan, maar dien be-
steedden voor voorbereidende werkzaamheden,
die o. a. bestonden in het afleggen van bezo-
ken bij allerlei autoriteiten.

Het is zeker wel de moeite waard, te vermelden,
dat de beide predikanten overal met
dezelfde vriendelijkheid en hartelijkheid werden
ontvangen, en dat allen zeer veel belangstelling
in hun werk toonden.

Dit laatste geldt zelfs van den Hollandschen
consul en vice-consul, die, zoo als de meeste
hunner collega's op andere plaatsen, ook te
Lerwick geen Hollander zijn. Dr. v. d. Wal vertelt
daarvan:

"Vooral het bezoek bij Mr. Galloway — den
vice-consul — willen we nog in bijzonder-
herinnering brengen. Niet zóózeer omdat het
zoo veel vermeldenswaardig heeft, als wel om
het feit, dat ook hij uiterst beleefd en voorko-
mend was. Met veel belangstelling werd door
hem naar onze reis geïnformeerd, gevraagd naar
de verschillende predikanten, die voor ons te
Lerwick hadden gearbeid, en de Hollandsche
consul die vroeger tamelijk koud en onverschillig
zich uitliet over Holland, gaf nu als zijne be-
geerte te kennen, gaarne eens een reis naar on-
door Holland te willen maken, al was het dan
ook, bij gebrek aan tijd in den zomer, midden
in den winter, om Holland, zooals hij het zich
voorstelde, onder water, ijs en sneeuw te zien,
en alle menschen op schaatzen of in een
areslede. De consul was een en al vriendelijkheid.
En niet alleen hij; moeder en dochter, tot zelfs
de kleinkinderen toe, kwamen de Hollandsche
domine's verwelkomen, en mocht ik uitmaken
was het, wie van hen de meeste vriendelijkheid
ons bewees. Wij werd gepresenteerd en toen
wij daarvoor beleefd bedankten, moest dan toch
de heer met de familie worden gebruikt met de
gebruikelijke Engelse cakes er bij. Menig
woord werd daarbij over en weer gewisseld, en
toen we langer dan we ons aanvankelijk hadden
voorgesteld hadden verbleef en de familie ver-
lieten, werden we zeer dringend verzocht,
spoedig haar met een nieuwe visite te ver-
eenigen."

Den eersten Zondag, dat de beide Holland-
sche domine's proekten, waren er nog slechts
een paar schepen van de vloot in de baai, en
de opkomst was dan ook — niettegenstaande
de aankondiging in de *Shetland Times*, en de
bekendmaking op in winkels en kantoorlokalen
aangeplakte bijtellen — des morgens zoo uiterst
gering, dat het groote, ruime kerkgebouw,
hetwelk beschikbaar was gesteld, ongebruikt
werd gelaten, en er slechts een huisselijke dienst
werd gehouden in de consistorie. Des avonds
was het getal der opgekomenen iets grooter,
zoodat de dienst in de kerk kon gehouden worden.

Evenwel, hoe gering de opkomst in die beide
godsdienstvereenigingen ook moge geweest zijn, ook
daarvan zal toch wel gezonden hebben het
woord van den Heere Jesus, dat waar twee of
drie vergaderd zijn in Zijnen Naam, Hij in het
midden van hen wil wezen.

De volgende drie Zondagen werd de opkomst
gaaudeweg beter, naarmate meer Hollandsche
schepen de baai van Lerwick binnenkwamen, al
bleven dan ook vele van de aanwaaivende visschers
buiten de deuren van het kerkgebouw. Mocht
zou aan te nemen zijn, dat allen list zouden
hebben op te komen, want de benaming der
vloot is natuurlijk steeds samengesteld uit per-
sonen van allerlei godsdienstige richting, en al
zijn er onder de visschers ook vele geloovige
kinderen Gods, toch zijn er ook vele, die voor
de majesteit Gods niet buigen willen en in het
hooren van het Woord Gods in den vreemde,
al even weinig lust hebben als in het vaderland.

Vooral den laatsten Zondag was de opkomst
zeer groot, zoodat de ruime kerk goed bezet
was. Een prettige verrassing was het voor pre-
dikanten en schare, dat de organisatie, die gewoonlijk
den rang in de Engelsche diensten beoogde,
geheel ongewaand, na afloop van hun eigen
dienst, bleef doorspelen, totdat de dienstdoende
predikant den kansel beklom. Naar aanleiding
van deze welwillendheid van den organisatie-
spraken de predikanten er later met hem over,
hoe jammer het was, dat niet steeds de zang-
door orgelspel begeleid kon worden. De vriend-
delijke organisatie wilt daar wel raad op. Hij be-
loofde namelijk, voortaan de Hollanders met
zijn muzikaal talent te willen dienen, indien
door dezen maar gezorgd werd voor de noodige
muziek.

Van de "Albert Hall," het "Tehuis" voor de
visschers, werd een dankbaar en veelvuldig

gebruik gemaakt door velen, die elkaar wenschen
te ontmoeten, brieven hadden te schrijven
naar betrekkingen en kennissen, boeken en
couranten wilden lezen enz. Voor de noodige
leestuur en voor de consumptie-artikelen was door
de vrienden in Holland rijklijk verzorgd.

Belangstelling en waardeering voor den arbeid
onder onze Hollandsche visschers, ontbrak —
zoo als reeds gezegd — ook van den kant der
Lerwickers niet. De Engelsche predikanten
Wilcock, Campbell, Marshall en MacLachlan,
verzeerden zoo nu en dan de Hall met een be-
zoek, evenals de heer Goudie, burgemeester van
Lerwick, en anderen, en toonden veel be-
langstelling in het werk. Mevrouw Wilcock was
zelf zoo vriendelijk, te zorgen, dat een bouquet
geurige bloemen maar zelden in de Hall
ontbrak.

Wat het gedrag der visschers betreft, zoo
was er, naar Dr. v. d. Wal mededeelt, weinig te
klagen.

"Dat er natuurlijk altijd enkelen zijn, die het
bederven, dat spreekt van zelf. Hoe zou het ook
anders kunnen worden verwacht bij een vloot,
die uit zoo heterogene bestanddeelen is samen-
gesteld. Maar, globaal genomen, dan kunnen
we zeggen, dat onze mannen zich zeer correct
hebben gedragen, al is het waar, dat een enkele
maal de vroolijkheid in leidrechtigheid dreigde
te onttaarden, zooals b.v. op Zaterdagavond,
22 Juni, toen een reusachtige vloot, bestaande
uit Hollandsche, Deutsche en Schotische vaar-
tuigen, als zwermen bijen in de baai was
neergestreken, terwijl een Hollandsche en een
Deutsche oorlogsbodem met honderden "jan-
maats" aan boord, het groot getal nog kwamen
versterken. Ook toen zelfs kon de politie ge-
makkelijk de orde handhaven en van incidenten
hoorden of lazen wij niets. Wat ons te beurt
gevallen is, is, blijkens de verslagen, nog geen
enkel jaar gebeurd; voor smokkelen van sigaren
en tabak of voor eenige andere zaken verschenen
we geen enkele maal op het Customs-house;
met den rechter hadden we niets te doen, en
van ergerlijk wangedrag, vernamen we niets.
Slechts in een paar gevallen van desertie werd
onze hulp door de politie ingeroepen."

Officiële Berichten.

Particuliere Synode van Noord-Holland.

De vergadering der Particuliere Synode van
Noord-Holland zal D.V. gehouden worden op
Woensdag 24 Juni o.k. te Haarlem, Kerk Ged.
O. gracht, aanvang voormiddag 9½ uur.

Punten voor het agendum en opgaven van
de namen der deputaten worden ingewacht voor
2 Juni aan het adres van den eerstond-
getekende.

Namens de raden der roepende Kerk
van Haarlem:
R. MULDER,
W. RINOLALVA,
D. THIBBS.

Haarlem, 7 April 1908.

Particuliere Synode van Zuid-Holland (Zuidelijke gedeelte)

Volgens besluit der laatstgehouden Particuliere
Synode wordt aan de classes verzocht, een
voordracht in te zenden voor te benoemen
deputaten met hunne secundi voor art. XI en
XIII, voor art. XLIX en voor de Zending.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk
van Gorinchem:
C. LINDEBOOM, praeses,
J. H. VAN NEEDE, scriba.

Classis Gorinchem.

De vergadering der classis Gorinchem zal
D.V. gehouden worden Donderdag 7 Mei a.s.
Punten voor het agendum s.v.p. 14 dagen te
voren in te zenden.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk
van Gorinchem:
C. LINDEBOOM, praeses,
J. H. VAN NEEDE, scriba.

Particuliere Synode van de Geref. Kerken van Drente.

De Particuliere Synode van de Geref. Kerken
van Drente zal D.V. gehouden worden op
Woensdag 10 Juni 1908 te Hogeveen, aan-
vangst 's morgens om 9 uur in de Geref. Kerk.

Punten voor 't agendum enz. in te zenden
aan 't adres van den eersten ondergetekende.

Namens de roepende Kerk van Hogeveen:
Dr. T. OEREMA, h. t. praeses,
J. FAKELBOOM, scriba.

Kort verslag van de vergadering der
Classis Almkerk, gehouden te
Nieuwendijk, 19 Maart 1908.

1. De A. Both, praeses der roepende kerk,
opent de vergadering. Hij laat zingen Ps. 65: 2;
leest Joh. 13: 1-18 en gaat voort in gebet.
2. De credentiebrieven worden onderzocht en
in orde bevonden. Hieruit blijkt, dat Dr. de
Jonge voor het eerst ter vergadering is. Hij
wordt door Dr. Both welkom geheten en
teekent de acte van verbinten. Ook Dr.
Rispen teekent die.
3. In het Moderamen namen volgens toer-
beurt zitting: Dr. Both, praeses; Dr. Aalders,
assessor; en Dr. Goedbloed, die tot scriba
wordt aangewezen.
4. De Notulen der vorige vergadering worden
gelezen en onveranderd vastgesteld.
5. De voorstellen in zake Art. 13 K.O. wor-
den, uit oorzaken van formeelen aard, van het
Agendum afgevoerd.
6. Gerapporteerd wordt over het suppletie-
fonds voor behoeftige kranke zieken; over de
attesten van Dr. de Jonge; en over den Evan-
gelisatiearbeid in Noord-Brabant en Limburg.
- Naar aanleiding van dit laatste rapport wordt
den afgevaardigden opgedragen, in hunne kerken
te arbeiden om meer particuliere bijdragen voor
dit werk te verkrijgen.
7. Het onderzoek naar Art. 41 K.O. vindt
plaats en loopt bevredigend af. Aan een der
kerken wordt in een tuchtaak advies gegeven.
8. De inning der collecten voor den Evan-
gelisatiearbeid en voor de Theol. Fac. der V.U.
geschiedt; en bepaald wordt; dat in het volgend
kwartaal zal gecolleetd worden voor de Theol.
School te Kampen en voor de Zending onder
Heidenen en Mohamedanen.
9. De concept-regeling voor het verband
tusschen de Gereformeerde kerken en de Theol.
Fac. der Vrije Universiteit wordt besproken, en
besloten, na wijziging van Art. 15, die door te
zenden naar de Particuliere Synode.
- Ook wordt besloten aan de Particuliere Synode
te stellen, dat zij aandringt op wijziging
van de werkzaamheden op de Generale Synode
in den geest van het voorstel der Classis
Zwolle.
10. De kerk te Almkerk en die te Nieuwen-
dijk worden weer aangewezen tot het approberen

van attesten van komende en vertrekkende
bedienaren des Woords.

11. Tot afgevaardigden naar de Particuliere
Synode worden benoemd de Predikanten: Dr. D.
Boesch, Goedbloed en Osinga primi; en tot
secundi: Dr. Rispen, Aalders en Both, de
Onderling: bns. Hakkers, de Leeuw en Oost
primi en tot secundi: bns. Walraven van Oord
en van den Berg.
- Voor den Evangelisatiearbeid zullen aan de
Particuliere Synode worden voorgedragen de
predikanten: Bosch en Goedbloed en onderling:
de Leeuw.
12. De vacaturebeurten worden geregeld en
bepaald, dat, Waardhuizen zal worden gediend:
26 April door Dr. Goedbloed; 24 Mei door
Dr. de Jonge; 21 Juni door Dr. Osinga; en
Glessen: 22 Maart door Dr. Osinga; 12 April
door Dr. Rispen; 3 Mei door Dr. Aalders;
24 Mei door Dr. Bosch; 14 Juni door Dr. Both.
13. De volgende vergadering zal uitge-
schreven worden door de kerk te kerk te Alm-
kerk.
14. Toepassing van Art. 43 K.O. wordt niet
noodig gekurd.
15. De vergadering wordt na tondraag en
dankgebed door Dr. Aalders, door den Praeses
gesloten.

Op last der Classis
J. A. GOEDBLOED, Scriba.

Buitenland

Duitschland. Luthervereeniging af- gekeurd.

In No. 4 van het *Evangelisches Gemeindeblatt
für Rheinland und Westfalen* stond het vol-
gende vers:

"Martin Luther, tritt im Glorienschein
Heut zu unsern feiernden Gemein.
Tritt hinein in unser Weltgeister,
Junker Jorg, fromm-erker Lindwurmötter,
Dass auf neue weis den Atem halten,
Laudend seines Kampfes Sturmgewalten.
Donnernd droht wie aus geheimnisvollen
Fernen deiner Hammerschläge Grollen.
Noch grüß uns ein Leuchten jener Flammen,
Die die Bülle umt dem Papst verdammen;
Und wir sehen noch die Wolken schweben,
Draus dein Blitz den Kaiser liess erbeben.
Also blühte, was uns uil versplintern,
In den Grund mit deines Worts Gewittern.
Wie du damals hobest, was zertritten,
Stärke uns in Wachen, Glauben, Beten;
Wie du damals scheuchtest die Dämonen,
Soll'n in Hütten wie an Fürstenthronen
All die Götzer, die das Dunkel lieben,
Wieder vor der Wahrheit Licht zerstreuen.
Sammle, was zerfahren und zerissen,
Jag' den Michel auf vom Schlummerkissen.
Luther du tust not auf unser Erden,
Dass die Deutschen wieder Manner werden,
Die in Hinden Kampfesschwärmer schwingen,
Deren Herzen Kinderweisen klingen.
Dass uns unter stumpfen Tagemühen
Deutsch die Seelen, fromm die Herzen glöhen,
Komm vom Himmel hoch, du feste Burg,
Rette, schirme, stärke, hilf uns durch's (1)

(1) Maarten Luther, kom met den glans van glorie
Heden tot uwe feestvierende gemeente.
Meng u in ons in wee roepen over de wereld
Jonker George, fromm-sterke dooder van den draak,
Opdat wij op nieuw adem krijgen,
Als wij luisteren naar uw stormachtig oproepen
ten strijden:
Donderend dreunen als uit de geheimzinnige
Verte uw geweldige hamerslagen;
Daarbij groet ons een licht uit die vlammen,
Die den bul tegelijk met den paus verdoemen;
En wij zien nog de wolken eroven.
Waaruit uw bliksem den Keizer deed beven.
Werp alsoo, datgene wat ons wil versplintern
In den grond met den bliksem van uw woord,
Gelijk wij toen omhoog liefst wat vertreden was
Sterk ons in het waken, gelooven, bidden.
Gelijk wij toen de duivelen verjoegt
Of zij in hutten of vorstentronen waren.
Al de geesten, die de duisternis liefhebben,
Worden weder door het licht der waarheid
bescheiden.
Vergader wat ter neer geworpen en verscheurd is
Jaag Michel van zijn slaapkussen.
Luther, wij hebben u op onze aard noodig
Opdat de Duitschers weder mannen worden,
Die het strijdswaard met hun honden zwaaient,
Wier herten kinderlijk wijzen laten hooren:
Dat ons bij onzen verstoppenden dagelijkschen
strijd
De zielen voor Duitschland en de herten voor
de vroomheid gloeien,
Kom van den hoogen hemel, gij vaste burg,
Red, bescherm, sterk, help ons er door.

Een van de lezers der *Reformierte Kirchen-
zeitung* dichtte hierop het volgende vers:

"Was ruft ihr den Luther an?
Der Luther euch nicht helfen kann.
Rief an in Not seinen Herrn,
Dass halt' er von euch selber gern.
Was will mir das für neue Sachen?
Ihr wollt uns mir einen Heil'gen machen!
Wollt stark ihr sein im Glauben und Beten,
So ist euch Gottes Geist vonnöten.
Bin selber keine feste Burg.
Doch sang ich einst die Welt hindurch
Dem Bihelstund zum Trost und Spott:
»Ein feste Burg ist unser Gott!
Vom Himmel komm' ich nicht wieder herunter.
Hab dort u schauen gar grosse Wunder.
Zijn lange zeug, bei euch gesessen
Und hab doch meiner Lehr vergessen.
Ja, wenn ich den Papst gedoonet an,
Dann hies ich fürwahr ein grosser Mann;
Doch hab ich noch gar wenig gehört,
Dass jemand gefragt, wie man Christum ehrt.
Ein jeder in Gottes Wort studier,
Dann bringst ihr's weiter noch als wir.
Und kommt dann der Bihelströrer Rott',
So helfe euch selber, so helfe auch Gott.
Der Luther war nur ein armer Knecht,
Gehi hin, dient seinem Meister recht's (2).

(2) Wat roept gij Luther aan?
Luther kan u niet helpen.
Hij riep in zijn nood tot zijnen Heer,
Dat zou hij ook gaarne van u hebben.
Wat zijn dat voor nieuwe zaken?
Gij wilt van mij een heilige maken!
Als gij sterk wilt zijn in geloof en gebet,
Dan hebt gij Gods geest noodig.
Ik ben zelf geen vaste burg.
Maar ik zong eens de wereld door,
Ten spijt en tot spot van den vijand des Bijbels:
»Een vaste burg is onze God!
Ik kom niet weder uit den hemel
Ik heb daar zeer groote wonderen te zien,
Ik ben lang genoeg bij u geweest
En toch hebt gij mijn leer vergeten!
Ja, wanneer ik tegen den paus gedonderd heb,
Dan heet ik voorwaar een groot man.
Maar toch heb ik maar weinig gehoord,
Dat iemand vraagt, hoe men Christus eert.
Laat ieder in Gods woord studeren,
Dan brengt gij het nog verder dan wij
En komt dan het rot van Bijbelstrijders,
Dan helpt gij u zelf en dan helpt u ook God.
Luther was maar een arme knecht,
Gaat heen, dient zijn Meester recht!

Beide versen zijn merkwaardig. In vele
Evangelische kringen eert men Luther als den

man die de heerschappij van den paus verbrak,
als een man die den echten Duitschen geest
bevat; maar van Luther als prediker der ge-
rechtigheid alleen door het geloof en als be-
drager van de soevereiniteit Gods, wil men niets
weten. In Gereformeerde kringen protesteert
men dan ook terecht tegen een Luther-verering,
die zoo ver gaat, dat men Luthers beeld in de
kerkegebouwen brengt, terwijl men zijn verkon-
diging van Gods vrije genade in Christus als
Calvinisme verwerpt. De Calvinisten moeten
vele Lutherschen leeren hoe zij Luther hebben
te waardeeren. Dit blijkt uit het tweede vers.

Gemengd Nieuws.

Onlangs werd in Madrid een nieuw seminarium
door den bisschop der stad ingewijd. In zijn inwij-
dingrede legde de bisschop er den nadruk op,
dat in deze nieuwe opleidingschool voor priesters
een leerstof voor den Bijbelstudie gesticht
werd; dat hiertoe de enige in Spanje. De Room-
sche Kerk van Spanje, zeide de bisschop, heeft
tot hiertoe de studie van den Bijbel al te
zeer verwaarloosd. Het seminarium zal zich bejeu-
den te leeren aan te vullen, door aan de bijbel-
studie op het leerplan een eereplaats te geven. De
agent van het Bijbelgenootschap ziet in dit feit een
indirect gevolg van den arbeid van genoemd ge-
nootschap, hoewel deze sedert een 40 jaren in
Spanje besteden en vervolgd is.

Tolstoi van den dan ontvoren? De *Eglise Na-
tionale*, een kerkelijk blaadje, dat in Zwitserland
verschijnt, bericht van uit St.-Petersburg, dat de
leden der Heilige Synode onderzochten, of de
excommunicatie, die eenige jaren geleden over den
bekenden schrijver graaf Tolstoi uitgesproken is,
niet weder behoort opgeheven te worden. On-
dunkt, dat als dit geschiedt, de Heilige Synode
der Grieksche staatskerk wel als noodnag abdi-
ceeren kan. Er is immers niet gebleken, dat de
Russische graaf van de doling zijns wegs be-
keerd is.

Het gebied in de volkverteenwoordiging van
Noord-Amerika. Het is bekend dat elke verga-
dering van het Huis van vertegenwoordigers te
Washington met gebet begonnen wordt. Op een
gegeven teken staan al de leden der volksver-
teenwoordiging met ontbloot hoofd op. De kapelaan
spreekt dan een kort gebed uit. Zoo spoedig als
het "Amen" gehoord is, zet men de afgebroken
gesprekken weder voort of andere volksverteen-
woordigers treden binnen. Op 30 Jan. 11 sprak de
kapelaan het volgende gebed uit: "Goede God,
bevrijd ons, wij smecken het u, van den jingo-
den demagog, den dwepet en van alle on-
gewenste burgers, en geef ons daarvoor den
patriot, den staatsman, den vrijdinnigen, grootmo-
edigen, mannelijken man, opdat uw wil geschiede
op aarde gelijk in den hemel, om Christus wil
Amen." Hierop volgt een luid gelach en een
klappen in de handen. De bladen hebben te recht
hierin een ontwijding van het gebed gezien. Doch
vele Amerikanen vinden hierin niets aanstootelijk.
De goede gewoonte, om onder het gebed de handen
te vouwen, als tekenbeeld dat men zich gebonden
aan den Heere overgeeft, en de oogen te sluiten
om niet afgeleid te worden, wordt in menige kerk
in vele huizen niet meer gevolgd.

WINCKEL.

Door Kinderen.

DE KLOKKETOREN.

V.

IN HET VUUR.

"Maar jongen, zie je dan niet wat er ge-
beurt!" riep mijn oom eenigszins driftig uit.
"Heeft mijnheer Schubert je dat dan niet
uitgeleid?"

"Hij heeft van de Pruisen gesproken," stam-
melde ik wat verlegen.

"Nu juist, je begrijpt dan dat de Pruisen op
komst zijn, of liever ze zijn er al, gelijk je ziet.
We zitten hier nagenoeg in een belegerde
stad. Ik heb tante dan ook naar buiten gezon-
den, nu de stad aan de eene zijde nog vrij is.
Het is beter dat zij veilig buiten is zoo lang
het beleg duurt. We zullen het met ons tweeën
moeten stellen, zoo goed als het gaan wil."

Ik keek niet vriendelijk. De vakantie zou wel
minder prettig zijn, als mijn goede tante er
niet was.

"En zie je," ging hij voort, "als de krijgswet
geldt, zooals nu, worden de scholen gesloten, en
staat er veel stil; als de kanonnen spreken,
moeten zelfs mijn arme klokken zwijgen. Van
nu af mag ik ze niet meer luiden, tot dat het
beleg zal zijn opgebroken."

"Maar waarom mag dat dan niet, oom?"

"Dat kan ik je ook niet zeggen, mijn jongen.
Ik weet alleen dat de burgemeester mij die
nare lastgeving heeft gezonden. Ik moet ge-
hoorzamen."

"Maar oom," zei ik vrij onbezonnen, na een
oogenblik, "dan hebt u nu vrije tijd, net als
wij schooljongens, en kunt u eens uw gemak er
van nemen. U behoeft nu niet als anders, zoo
dikwijls op te staan uit uw bed, als het uw
beurt is de wacht te houden. We kunnen mis-
schien wel gaan wandelen, en zien wat er op
straat gebeurt."

Mijn oom keek me weer aan. Hij was nu niet
ontstemd meer, maar scheen zich te verbaas
over mijn onwetendheid. Juist wilde hij, naar
het scheen, mij de zaken wat duidelijker maken,
toen plotseling een geweldige slag weerklonk,
en de vensters trilden aan de achtersijde der
kamer zoo rinkelend, alsof ze allen braken.

Gehel uitsteld, konden we eerst geen van
beiden een woord uitbrengen. We liepen naar
een venster. Nu zagen we hoe aan de zijde der
Waterpoort, de groote kanonnen die daar ston-
den vuurstralen uitwierpen, en de kruiddamp
opging. Op een grooten afstand van daar, rechts
naar het dorp Rachtitz, sloegen gelijk we be-
spuurden, de kogels in den grond, en als dat
plaats vond, vloegen stof en aarde hoog op.

"Waarom schieten ze juist op die plek?" vroeg
ik mijn oom.

"Wel jongen, de Pruisen werpen daar een
batterij op. Je ziet de schanckorven. De
Heere God moge onze stad en onzen klokke-
toren bewaren!" O die ongelukkige twist om
Sileritz. Wat hebben wij Saksers daar nu mee te
maken!"

Ik was nog te veel een kind en te onbezorgd,
om recht in de bekommernis van mijn oom te
kunnen deelen. "Ik had ook geen recht begrip
van alles. Er was zoo veel te zien, dat mijn
aandacht er geheel door werd in beslag geno-
men. Ik herinner mij alles nog alsof het gisteren
gebeurd was. En ik had een prachtige standplaats,
goed genoeg en toch niet te hoog, om alles te
overzien."

Op de Oude Markt lagen de Oostenrijksche of
keizerlijke troepen gekampeerd voor de huizen;
door de straten liepen trommelslagers en rof-
felden er geducht op los. Overal zag men troepen
krijgslieden heen en weer trekken. Op de brede